

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ІНІ ПРАВА І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

С. М. Шкарлет

« ____ » _____ 2020 р.

ПРОГРАМА

вступного фахового випробування

освітньо-професійної програми

«Соціально-психологічна допомога населенню»

спеціальності 231 «Соціальна робота»

галузі знань 23 «Соціальна робота» за другим освітнім рівнем «магістр»

на базі першого освітнього рівня «бакалавр»

Розглянуто на засіданні кафедри
організації соціально-психологічної
допомоги населенню

Протокол №10 від 22 січня 2020р.

Чернігів-2020

Соціально-психологічна допомога населенню. Програма вступного фахового випробування освітньо-професійної програми «Соціальнопсихологічна допомога населенню» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» за другим освітнім рівнем «магістр» на базі першого освітнього рівня «бакалавр». – 14 с.

Розробник вступної програми: К. О. Кальницька, канд. психол. наук, доцент, завідувачка кафедри організації соціально-психологічної допомоги населенню НУ «Чернігівська політехніка».

(підпис) (прізвище та ініціали)

Вступну програму схвалено на засіданні кафедри організації соціальнопсихологічної допомоги населенню

Протокол від “22” січня 2020 року № 10

Завідувачка кафедри *організації соціально-психологічної допомоги населенню*

(підпис)

(Кальницька К. О.)
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Мета вступного фахового випробування	4
2. Характеристика програми (зміст фахових дисциплін та рекомендована література)	5
3. Вимоги до рівня підготовки абітурієнтів	11
4. Порядок проведення вступного фахового випробування	11
5. Структура екзаменаційного білета	11
6. Критерії оцінювання вступного фахового випробування	12

ВСТУП

Програма вступного фахового іспиту зі спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» за освітньою програмою «Соціально-психологічна допомога населенню» складена у відповідності з навчальними планами підготовки першого освітнього рівня (бакалаврський) і включає в себе проблемне поле фундаментальних дисциплін підготовки здобувачів вищої освіти.

До складу пакета програми фахового випробування входять такі структурні елементи: програмний зміст екзаменаційних дисциплін, список базової літератури, вимоги до рівня підготовки абітурієнтів, порядок проведення та критерії оцінювання вступного фахового випробування. Інструкцію щодо оформлення відповідей на екзаменаційні питання подано безпосередньо в тестових завданнях.

Дана програма вступних випробувань інтегрує зміст таких навчальних дисциплін: «Теорія соціальної роботи», «Соціальна психологія», «Психологія особистості» та «Технології соціальної роботи».

Вступні випробування проводяться в письмовій формі. Час виконання – 1 година.

До вступних випробувань допускаються особи, які мають диплом бакалавра соціальної роботи або диплом бакалавра із категорії поведінкових наук.

1. МЕТА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Мета фахового випробування – створення рівних можливостей для вступу в університет на навчання за спеціальністю 231 «Соціальна робота» освітня програма «Соціально-психологічна допомога населенню», освітньо-кваліфікаційного рівня магістр випускникам з освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр на основі перевірки їхніх теоретичних знань та практичних навичок у галузі соціальної роботи.

Здобувач вищої освіти повинен знати:

- об'єктивні тенденції суспільного розвитку і стану вразливих категорій населення;
- про взаємозв'язок соціальної роботи з педагогікою, психологією, соціологією, економікою, правом і т.п.;
- особливості становлення і розвитку особистості та впливу на цей процес різних соціальних груп;
- характеристики особистості в процесі соціалізації та її включення у структуру групових відносин;
- основні закономірності функціонування та механізми розвитку малих груп;
- соціально-психологічні характеристики великих груп та умови їх утворення;
- причини появи певних соціальних патологій і шляхи їх подолання;
- роль цінностей та норм у житті клієнта та соціального працівника;
- закономірності функціонування різноманітних соціальних структур, які пов'язані з наданням допомоги вразливим групам населення;
- основні технології і методи надання допомоги клієнтам;

- межі професійної компетентності соціального працівника, межі втручання у ситуацію клієнта та етичні принципи роботи;
- права та обов'язки як соціального працівника, так і клієнта;
- професійне вигорання і шляхи його подолання;
- основні методи збору інформації (методи соціологічних досліджень).

Студент має вміти:

- практично підходити до теоретичного матеріалу та оперувати професійними термінами;
- аналізувати і оцінювати соціально-психологічні феномени: соціальну перцепцію, наслідування, навіювання, переконання, соціальну фасилітацію, згуртованість та конфліктність тощо;
- аналізувати особистість людини, її соціально-психологічні характеристики, міжособистісні взаємини;
- аналізувати спільну діяльність та спілкування особистості, включеної в групу.
- враховувати соціально-психологічні особливості прояву масовидних явищ;
- аналізувати проблеми клієнтів і визначати подальший план роботи з ними;
- правильно обирати методи і технології надання допомоги клієнтам відповідно до їх проблем і потреб;
- вибудовувати професійну дистанцію при роботі з клієнтом;
- вирішувати етичні дилеми, пов'язані з професійною діяльністю;
- втілювати отримані знання в інноваційні технології, перетворюючи нові знання в конкретні пропозиції, демонструючи гнучкість у застосуванні технологій та методів соціальної роботи, а також соціологічних методів дослідження;
- користуватися сучасними інформаційними технологіями при вирішенні питань взаємодій з різними структурами, які надають допомогу клієнтам.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМИ (зміст розділів та рекомендована література)

Програма вступних випробувань охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до компетентностей здобувача, що бажає навчатися у НУ «Чернігівська політехніка» з метою одержання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 231 «Соціальна робота» освітньої програми

«Соціально-психологічна допомога населенню».

Розділ 1. Теорія соціальної роботи

Предмет і задачі курсу «Теорія соціальної роботи». Виникнення соціальної роботи як професії. Заснування і розвиток шкіл підготовки соціальних працівників.

Діагностична та функціональна школи соціальної роботи. Індивідуальний метод соціальної роботи. Груповий та общинний методи соціальної роботи. Інноваційні методи соціальної роботи. Теоретичні моделі соціальної роботи.

Основні передумови виникнення теорії соціальної роботи в Україні. Генеза соціальної роботи у вітчизняній теорії та практиці. Основні наукові підходи до вивчення соціальної роботи. Сучасні теорії соціальної роботи.

Людина як об'єкт-суб'єкт соціальної роботи. Адаптація як базовий процес соціальної роботи. Психолого-орієнтовані теорії соціальної роботи. Соціолого-орієнтовані теорії соціальної роботи. Комплексно-орієнтовані теорії соціальної роботи.

Методи та форми соціальної роботи.

Розділ 2. Соціальна психологія

Соціальна психологія у системі наукового пізнання. Становлення і розвиток соціальної психології. Методологія і методи соціальної психології.

Соціальна психологія спілкування. Спілкування як взаємодія. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як сприймання людьми один одного. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.

Психологія спільної діяльності. Феноменологія, підходи і моделі опису мотивації. Міжособистісні відносини.

Соціальна психологія особистості. Соціалізація особистості. Особистість у структурі групових відносин. Проблема групи в соціальній психології.

Психологія великих соціальних груп. Психологія малої групи.

Особливості прикладного дослідження в соціальній психології. Психологія конфлікту.

Розділ 3. Психологія особистості

Персонологія в контексті психологічної науки: досягнення, проблеми, розвиток. Особистість у вимірі радянської та української психології.

Особистісна організація пізнавальних процесів.

Емоційний світ особистості. Мотивація особистості та її спрямованість. Психологічний захист особистості. Психологія поведінки особистості.

Цілеспрямована і залежна поведінка особистості. Психічне здоров'я та психічна стійкість особистості.

Самоуправління та саморегулювання особистості.

Кризи особистості в сучасному світі. Розвиток і формування особистості. Розвиток конкурентноспроможної особистості.

Розділ 4. Технології соціальної роботи

Загальні та специфічні технології в соціальній роботі. Технологія соціальної адаптації. Технологія соціальної реабілітації. Технологія соціальної терапії. Технологія соціальної профілактики. Організація профілактичної роботи. Технологія соціального супроводу та інспектування.

Соціальна діагностика: цілі, етапи, принципи та види. Соціальна експертиза: моделі та методи проведення. Технологія прогнозування. Технологія моделювання. Соціальне проектування: розробка та оцінка проекту. Методи соціального посередництва й консультування. Технологія моніторингу та оцінки ефективності.

Теоретичні засади роботи з клієнтами соціальних служб. Технології соціальної роботи з сім'єю. Технологія роботи з групами клієнтів, які зазнали насилля в сім'ї. Технології соціальної роботи з дітьми, які залишилися без батьківського піклування та дітьми вулиці. Технологія соціальної роботи з молоддю. Соціальний захист жінок та технології роботи з ними. Технології соціальної роботи з людьми з особливими потребами.

Психологічні технології в соціальній роботі. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі. Соціологічні технології в соціальній роботі. Технології соціального захисту населення.

Розділ 5. Теорія і практика консультування

Консультування як психологічна допомога. Консультування як метод психологічного впливу. Моделі консультативної допомоги.

Психоаналітичний напрям у консультуванні: психоаналітичні техніки в консультативній роботі. Гуманістичний напрям у психологічному консультуванні. Особистісно-центроване консультування К. Роджерса. Біхевіористичний напрям у консультуванні. Практика поведінкового консультування. Когнітивний напрям у психологічному консультуванні. Екзистенційний напрям у психологічному консультуванні.

Організація консультативної взаємодії. Особливості дослідження проблеми клієнта. Налагодження ефективного контакту. Техніки прояснення та відображення інформації. Техніки зв'язування. Техніки трансформації.

Спеціальні проблеми психологічного консультування. Психологічне консультування в сфері сім'ї. Психологічне консультування в сфері освіти. Психологічне консультування з особистісних проблем. Особливості консультування при переживанні втрати. Особливості бесіди з людьми, які вмирають.

Рекомендована література Базова

1. Варій М. Й. Психологія особистості : Навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Варій. – К. : Центр учбової літератури, 2008. — 592 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / С. В. Васьківська. – К. : Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
3. Копець Л. В. Психологія особистості : Навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. В. Копець. – [2-е вид.] – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 459 с.
4. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования / Р. Кочюнас. – М. : Академический Проект, 2000. – 240 с.

5. Освітні основи реабілітології : монографія / А. Г. Шевцов. – К. : МП Леся, 2009. – 483 с.
6. Соціальна психологія : навч. посіб. / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н.О. Єрмакова. – К. : Кравела, 2015. – 296 с.
7. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн. 1, 2: Соціальна психологія особистості і спілкування / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2010. – 464 с.
8. Соціальна робота в Україні: навч. посібник / І. Д. Зверєва, О. В. Безпалько, С. Я. Марченко та ін.; за заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
9. Соціальна робота: В 3-х ч. – Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред. Т.В. Семигіної, І. М. Григи. – К. : КМ Академія, 2004. – 178 с.
10. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. проф. А. Й. Капської. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
11. Теорії і методи соціальної роботи : Підручник / [За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича]. – К. : Академвидав, 2005. – 328 с.
12. Тохтамиш О. М. Реабілітаційна психологія : навчально-методичний посібник / О. М. Тохтамиш. – Вінниця : Віндрук, 2014. – 100 с.
13. Хомич Г. О. Основи психологічного консультування: Навч. посіб. / Г. О. Хомич, Р. М. Ткач. – К. : МАУП, 2004. – 152 с
14. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник / В. М. Шахрай. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.
15. Gelso C. J. Counseling Psychology / Gelso C.J., Williams E.N., Fretz B.; 3rd ed. – Washington, D.C. : American Psychological Association. – 2014. – 608 p.

Допоміжна

16. Бех І. Д. Виховання особистості : Підручник / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
17. Бех В.П. Соціальна робота в сучасному суспільстві : монографія /
18. В. П. Бех, М. П. Лукашевич, М. В. Туленков ; Нац. пед. ун-т імені
19. М.П Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 601 с.
20. Битянова М. Р. Социальная психология: Учеб. пособ. 2-е изд., перераб. / М. Р. Битянова. – СПб. : Питер, 2010. – 368 с. : ил. – (Серия «Учебное пособие»).
21. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. / В. Й. Бочелюк, А. В. Турубарова. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
22. Волянська О. В. Соціальна психологія: Навч. посіб. / О. В. Волянська, А. М. Ніколаєвська. – К. : Знання, 2008. – 275 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
23. Гнутель Я. Б. Виховна робота в сучасних умовах : теорія й методика / Я. Б. Гнутель. – Тернопіль, 2012. – 262 с.
24. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями : Метод. матеріали для тренера / [Під заг. ред. І.Д. Зверєвої]. – К. : Наук. світ, 2014. – 69 с.

25. Елисеєв О. П. Практикум по психології / О. П. Елисеєв. – [3-е изд. перераб.] – СПб. : Питер, 2010. – 512 с.
26. Коваленко А. Б. Соціальна психологія: 2-ге вид., перероб. та доп. /
27. А. Б. Коваленко, М. Н. Корнев. – К. : Геопринт, 2006. – 393 с.
28. Козлов А. А. Практикум социального работника / А. А. Козлов, Т. Б. Иванова. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 317 с.
29. Кубицький С. О. Історія соціальної роботи у зарубіжних країнах в схемах і таблицях / С. О. Кубицький. – К : ДАКККиМ, 2010. – 124 с.
30. Мадди Сальваторе Р. Теории личности: сравнительный анализ / Р. Мадди Сальваторе; [пер. с англ. И. Ю. Авидон; науч. ред. Д. А. Леонтьев]. – СПб. : Речь, 2002. – 539 с. – (Мэтры мировой психологии).
31. Майерс Д. Социальная психология: 7-е изд. / Д. Майерс. – СПб. : Питер, 2007. – 794 с. : ил. – (Серия «Мастера психологии»).
32. Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. Вид. 2-ге виправ. та доп. / В. В. Москаленко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.
33. Основи соціальної психології : Навчальний посібник / О. А. Донченко, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін.; За ред. М. М. Слюсаревського. – К. : Міленіум, 2008. – 495 с.
34. Професійна робота з молоддю: професія – соціальний працівник : навчально-метод. посіб. / І. В. Козубовська, В. В. Сагарда, М. В. Опачко та ін. ; Заг. ред. І. В. Козубовської. – Ужгород, 2002. – 166 с.
35. Романишин А.М. Первинна психологічна допомога і реабілітація в бойових умовах / А.М. Романишин, О.В. Бойко. – Львів, 2014. – 121 с.
36. Сила Т. І. Теорія соціальної роботи: Навчально-методичний посібник. – Чернівці: Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2008. – 111 с.
19. Слотина Т. В. Психология личности : Учеб. пособ. / Т. В. Скотина. – СПб. : Питер, 2008. – 304 с. – (Серия «Учебное пособие»).
37. Столяренко О. Б. Психологія особистості : Навч. посіб. / О. Б. Столяренко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.
38. Сурмин Ю. П. Теория социальных технологий : Учеб. Пособие /
39. Ю. П. Сурмин, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 608 с.
40. Технологии социальной работы в различных сферах жизнедеятельности : Учебное пособие / [Под ред. проф. П. Д. Павленка]. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2009. – 596 с.
41. Фурман А. В. Історія соціальної роботи : [навчальний посібник] / Анатолій Васильович Фурман, Марія Василівна Підгурська. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 174 с.
42. Холл К. С. Теории личности / Келвин С. Холл, Линдсей Гарднер; [пер. с англ., ред. И. Б. Гриншпуна]. – М. : КСП+, 1997. – 719 с.
43. Barker R. The Social Work Dictionary/ 5d ed. – Washington : NASW Press, 2003.

44. Farr R. M. Roots of Modern Social Psychology (1872–1954) / Farr R. M. – Oxford: Wiley-Blackwell, 1996. – 204 p.
45. Handbook of Social Psychology. In 2 Vol./ Fiske Susan T., Gilbert Daniel T., Lindzey, Gardner (Eds); (5th ed.).– New Jersey: John Wiley & Sons, 2010. – Vol. 1. – 1464 p. – Vol. 2. – 118 p.
46. Ross E. The Person and the Situation / Ross E., Nisbett R. – Philadelphia :
47. Temple University Press, 1991. – 286 p.

3. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ АБІТУРІЄНТІВ

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми магістра абітурієнти повинні мати базову вищу освіту за вказаним напрямом (диплом бакалавра за напрямом 23 «Соціальна робота» або диплом бакалавра в галузі поведінкових наук), демонструвати базові компетенції науково-пошукової діяльності (мати наукові публікації, бути учасниками наукових та науковопрактичних заходів – конференцій, семінарів, круглих столів тощо). Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою, а також володіння іноземною мовою на рівні, достатньому для здійснення професійних та наукових комунікацій у міжнародному просторі.

Відбір здобувачів вищої освіти для зарахування здійснюється на конкурсній основі.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування охоплюють фахові предмети, які передбачені навчальними планами освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом підготовки «Соціальна робота» та складаються із тестових завдань з таких дисциплін: «Теорія соціальної роботи», «Соціальна психологія», «Психологія особистості», «Технології соціальної роботи», «Теорія та практика консультування». Вступні випробування проводяться у вигляді письмового екзамену.

5. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

Завдання вступного фахового випробування для здобуття освітньокваліфікаційного рівня «магістр» («спеціаліст») на основі освітньокваліфікаційного рівня «бакалавр» включає 32 завдання з дисциплін «Теорія соціальної роботи», «Психологія особистості», «Соціальна психологія», «Технології соціальної роботи», «Теорія та практика консультування» спрямованих на виявлення рівня розвитку професійних компетенцій бакалавра соціальної роботи:

- 20 закритих тестових завдань: «Оберіть правильну відповідь» або «Викресліть неправильну відповідь», «Визначте два хибних твердження», «Вкажіть, чи правильно стверджувати таке» оцінюються по 2 бали за правильну відповідь. Максимальна кількість балів за правильні відповіді – 40;
- 10 тестових завдань відкритого характеру: «Дайте відповідь», «Про який особистісний прояв йдеться мова?», «Продовжіть думку», «Вкажіть, які явища групової психіки або соціальної поведінки описано» оцінюється по 4 балів кожне. Максимальна кількість балів за правильні відповіді – 40;
- 2 відкритих запитання «Обґрунтуйте свою думку» за програмою фахових вступних випробувань, спрямованих на виявлення рівня опанування бакалавром знань програмного матеріалу, уміння аналізувати та оцінювати сучасні явища й підходи в сфері соціальної роботи, послуговуючись теоретичними знаннями та використовуючи професійну термінологію (по 10 балів кожне). Максимальна кількість балів за правильні відповіді – 20.

У цілому екзаменаційна робота оцінюється за 100- бальною шкалою за формулою: 40 балів за закриті тестові завдання + 40 балів за відкриті тестові завдання + 20 балів за правильні відповіді на відкриті запитання.

Наприклад, $40 + 40 + 20 = 100$ балів.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційні питання спрямовані на виявлення фахових, творчих можливостей майбутніх магістрів, їх здатності вирішувати професійні завдання, використовуючи набуті теоретичні знання та практичні вміння.

Диференціація оцінок на вступному екзамені здійснюється згідно таких критеріїв:

- **Відмінно (91-100 балів)** оцінюється робота, в якій абітурієнт дав правильні відповіді не менш ніж на 91 бал зі 100 можливих, тобто продемонстрував системні знання програмного матеріалу, відобразив чітке розуміння змісту основних понять соціальної роботи, психологічних процесів та закономірностей прояву психіки людини, концепцій, теорій та технологій соціальної роботи, проявив уміння логічно та диференційовано мислити, довів свою ознайомленість з літературою, що рекомендована програмою.
- **Добре (75-90 балів)** оцінюється робота, в якій абітурієнт дав правильні відповіді не менш ніж на 75 балів, відповідно продемонстрував окремі несуттєві «пробіли» в засвоєнні програмного змісту фахових дисциплін, в роботі мають місце випадки помилкового розуміння деяких категорій, соціально-психологічних процесів, психологічних теорій та технологій соціальної роботи. У цілому абітурієнт добре володіє термінологією та орієнтується в програмній літературі.

- **Задовільно (60-74 бали)** оцінюється робота, в якій абітурієнт дав правильні відповіді не менш ніж на 60 балів, тобто продемонстрував неглибоке, несистемне знання програмного матеріалу, нечітке розуміння змісту основних понять теорії соціальної роботи, соціально-психологічних процесів та явищ, концепцій, технологій соціальної роботи; відсутність, в окремих випадках, логічного мислення та поверхнєве знання літератури, що рекомендована програмою.
- **Незадовільно (0-59 балів)** оцінюється робота, в якій абітурієнт дав правильні відповіді менш ніж на 60 балів, тобто проявив відсутність фундаментальних знань у сфері фахових дисциплін, продемонстрував неспроможність логічно та диференційовано мислити, нерозуміння понять теорії соціальної роботи, соціально-психологічних процесів та явищ, концепцій, технологій соціальної роботи, допустив грубі помилки принципового характеру.